

foto: Patric Pavel, Roland Szanlier, Mihai Plătica

OCOLUL PĂMÂNTULUI *într-o expoziție*

EXISTĂ MAI MULTE MOTIVE PENTRU CARE AR TREBUI SĂ VEZI EXPOZIȚIA ARTISTULUI MIHAI PLĂTICĂ DE LA GAEP GALLERY. EU AM SĂ-ȚI DAU UNUL, POATE CEL MAI IMPORTANT PENTRU MINE – UMORUL UNIC AL LUI MIHAI, CARE SE TRADUCE PRINTR-O MULTITUDINE DE SEMNE & EMOȚII, LA FEL CA EXPOZIȚIA.

de Maurice Munteanu

ELLE: Titlul expoziției mă trimite inexplicabil cu gândul la o călătorie cu balonul. Sau la proza polițistă a lui Edgar Allan Poe. De ce *Alpher-Bethe-Gamow*?

MIHAI PLĂTICĂ: Lucrarea *Alpher-Bethe-Gamow*, intitulată oficial *Originea elementelor chimice*, este fundamentul științific pentru teoria Big Bang-ului. Publicată în *Physical Review* la 1 aprilie 1948, aceasta prezintă un model matematic dezvoltat de fizicianul George Gamow împreună cu studentul său absolvent Ralph Alpher. El a arătat că este posibil să se facă calcule reale referitoare la procesele nucleare care ar fi putut avea loc după Big Bang. Când a trimis lucrarea spre publicare, Gamow nu a putut rezista să nu facă o mică glumă cu trimitere la comunitatea științifică. Deși prietenul său, Hans Bethe, nu a avut nici o contribuție la lucrare, el i-a adăugat numele pe lista autorilor, astfel încât cititorii să se bucure de vederea unei lucrări semnate de Alpher, Bethe, Gamow și să aprecieze jocul de cuvinte al literelor grecești alfa, beta, gamma. Ideea mi se pare foarte valoroasă pentru că astfel, pe lângă lucrarea

științifică, el a creat ideea de limbaj universal vorbit prin legi fizice.

ELLE: Dacă fetele tale, Olga și Nina, te-ar ruga să le spui povestea acestei expoziții, cum ar suna povestea?

M.P.: Fetele au fost prezente la realizarea fiecărei fotografii încă de la început. Pe mine mă încântă că ele observă diferențele vizuale dintre spațiul real, ceea ce apare în poze și efectele materiale ale obiectelor finale. Eu cred că este mai mult o experiență vizuală decât

una narativă. Ideea de experiență vizuală a universului este în spatele întregii expoziții.

ELLE: În timp ce vorbeam despre expoziție și fotografiile făcute de tine, mi-ai spus că sulița a fost un obiect mereu prezent. Iată că acum a mai apărut o suliță vopsită cu negrul cel mai negru. Cum ai ajuns la acest negru cel mai negru?

M.P.: Am folosit o vopsea specială mată, acrilică, pe bază de rășină, care absoarbe până la 99% din lumina vizibilă. Pigmentul a fost dezvoltat de artistul britanic Stuart Semple ca răspuns la contractul exclusiv al lui Anish Kapoor pentru utilizarea Vantablack (cea mai

Mihai Plătica

neagră substanță neagră din lume) și a fost pusă la dispoziție în 2019 tuturor artiștilor, cu excepția lui Kapoor. Când este pulverizat, provoacă o iluzie optică care aplatizează formele. Este adesea descris ca fiind cel mai apropiat lucru de o gaură neagră pe care îl vom vedea vreodată. Pentru mine sulița reprezintă modul în care conflictele umane au evoluat din ciocniri provocate de pretenții opuse la antagonisme din scena sportivă. Ea încă de la început a fost folosită ca un instrument pentru vânatoare și pescuit, dar și ca armă utilizată în esență în fiecare conflict până în epoca modernă.

ELLE: Există mai multe ingrediente magice în caruselul *Alpher-Bethe-Gamow*. Uite, de exemplu peisajele naturale explorate prin manipularea modelului cromatic sau denumirile specifice, particulare ale unor elemente chimice. Unde, cum se întâlnesc toate acestea?

M.P.: Este o încercare de a remedia vizual lumea noastră, de a crea un cadru mult mai larg. Prin schimbarea profilului de culoare m-am gândit cum astrofizicienii folosesc instrumente specifice și se uită la univers printr-un spectru mult mai mare decât cel vizibil, utilizând telescoape cu infraroșu, unde radio etc. Iar ideea din spatele juxtapunerii peisajelor și a elementelor chimice este că în natură există analogii neașteptate care pot fi explicate dacă ne uităm la compoziția materiei.

ELLE: Cât la sută reprezintă joc și cât la sută reprezintă mister?

M.P.: Ce știm se suprapune perfect cu misterul.

ELLE: Ai o fotografie preferată în expoziție?

M.P.: Am în expoziție un cristal de siliciu care îmi place foarte mult ca obiect. L-am folosit ca o bază a unei forme alternative de viață în univers. Pe pământ viața necesită carbon, dar așa cum a subliniat și Carl Sagan, siliciul se află imediat sub carbon în tabelul periodic și prezintă multe dintre aceleași proprietăți chimice, poate forma foarte ușor combinații cu diferite elemente și molecule complexe, ceea ce îl poate face adecvat pentru un alt tip de viață. O altă caracteristică a lui îl prezintă cristal, ceea ce îl face util în nanotehnologie, de aici a primit numele și Silicon Valley.

ELLE: Spațiul unde se desfășoară povestea *Alpher-Bethe-Gamow* este împărțit în două – la etaj este încă liniște, un aparent calm, la subsol parcă începe furtuna. Ai căutat în mod intenționat să crezi un paradox?

M.P.: Îmi place să creez sentimentul științei în expozițiile mele, încercând a deschide noi puncte de vedere sau a indica o ficțiune. Am dorința de a surprinde întreaga atmosferă, contextul acesteia. Spațiul de sus e ca un laborator de

„Îmi place să creez SENTIMENTUL ȘTIINȚEI în expozițiile mele, încercând a DESCHIDE noi puncte de vedere sau a indica o ficțiune. Am dorința de a SURPRINDE întreaga atmosferă, contextul acesteia.“

lucrări bidimensionale și tridimensionale, iar jos am vrut și mai mult să creez o atmosferă prin ideea de relicve contemporane ale modelelor trecute prin știință.

ELLE: Cum ai descrie expoziția dacă ai fi obligat să folosești un singur cuvânt?

M.P.: Aici am să scriu o anagramă: s m a i s m r m i l m e p o e t a l e u m i b u n e n u g t t a u i r a s

ELLE: Oh, apare și o sticlă de lichior în toată această istorie. Ce e cu sticla de lichior?

M.P.: Da, așa este. Povestea spune că Gamow i-a dat lui Alpher cadou, pentru a marca prezența lucrării și pentru a-l împăca, o sticlă de Cointreau căreia i-a modificat eticheta inițială, scriind YLEM în loc de Cointreau. „Ylem“ provine din vechiul termen grecesc pentru substanța primordială din care a fost creat Universul și se referă la numele dat de ei la «supra primordială» extrem de fierbinte și densă a protonilor, neutronilor și electronilor timpurii. ■

*Expoziția ALPHER-BETHE-GAMOW
poate fi văzută la Gaep Gallery
(str. Plantelor, nr. 50) până pe 8 mai.*